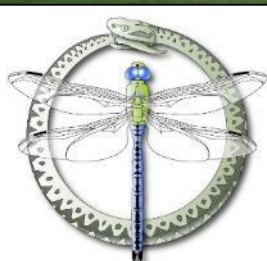

Quickscan Wet natuurbescherming Uitbreiding Camping de Zeehoeve te Harlingen

FaunaX
FAUNISTISCH ONTWERPEN, & ADVISEREN

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936AC Leeuwarden
+316 83 77 25 48
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming Uitbreiding Camping de Zeehoeve te Harlingen

Leeuwarden, januari 2021

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Contactpersoon:
Dhr. T. de Jong

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Foto's:
Bureau FaunaX

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© *Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding: Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming, Rho Adviseurs Uitbreiding Camping de Zeehoeve te Harlingen. Rapport 20210, Bureau FaunaX, Leeuwarden.*

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Onderzoeksopzet	1
1.4 Ligging en karakteristiek van het plangebied.....	2
2. RESULTATEN QUICKSCAN	4
2.1 Flora.....	4
2.2 Vogels	4
2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten	4
2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten.....	5
2.3 Zoogdieren	5
2.3.1 Vleermuizen	5
2.3.2 Overige zoogdiersoorten	6
2.4 Reptielen en amfibieën	7
2.5 Vissen	7
2.6 Ongewervelden	7
2.7 Gebiedsbescherming.....	7
2.7.1 Stikstofgevoeligheid	7
2.8 Houtopstanden	8
3. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9
3.1 Overzicht beschermde soorten	9
3.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	9
3.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels	9
3.2.2 Vleermuizen (essentiële vliegroute).....	9
3.2.3 Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht.....	10
3.2.4 Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid)	10
3.3 Overzicht vervolgstappen.....	10
4. BRONNEN EN LITERATUUR.....	11
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
Vogels en verstoring	- 1 -
Vrijgestelde soorten provincie Fryslân.....	- 1 -
Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 2 -
Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland/ Ecologische HoofdStructuur	- 3 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens camping de Zeehoeve te Harlingen aan de noordzijde uit te breiden. Hierbij zal de sloot die het plangebied opsplijst worden verbreed en verdiept en onderdeel worden van een verbindende watergang met de Bolswardervaart. De noordelijk binnen het plangebied gelegen sloten zullen verlegd, verbreed en verdiept worden om ook onderdeel te worden van de verbindende watergang. Daarnaast zullen bomen aan de noord- en noordoostzijde van het plangebied worden gekapt. Er zullen ook nieuwe bomenrijen om en op het terrein worden geplant.

Omdat een deel van bovenstaande maatregelen een ruimtelijke ingreep betreft, dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een quickscan gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en NNN/EHS) (onderdeel gebiedsbescherming).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op woensdag 23 december 2020 en vond plaats onder winterse weersomstandigheden (7°C, lichte regen). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het NatuurNetwerk Nederland/ Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Ligging en karakteristiek van het plangebied

Het plangebied (figuur 1.1) betreft een grasveld ten noorden van camping de Zeehoeve te Harlingen. Het terrein ligt ten zuiden binnen de bebouwde kom van Harlingen en wordt omringd door bomenrijen en smalle en vooral schijnbaar doodlopende sloten. Het grasveld wordt opgesplitst door eveneens een smalle schijnbaar doodlopende sloot. Het planvoornemen is de camping uit te breiden met het grasveld dat het plangebied vormt (figuur 1.2 en 1.3). Daarnaast zullen er verbindende watergangen worden gerealiseerd om de bestaande sloten te verbinden met de Bolswardervaart. Deze bestaande sloten zullen tevens worden verbreed en verdiept. Verder zullen de noordelijk en noordoostelijke gepositioneerde bomenrijen worden gekapt en herplant om als nieuwe afscheiding van het terrein te dienen.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied, rood omrand (bron: Google Maps).

Figuur 1.2. Ligging plangebied (rood kader) en projectie van de nieuwe watergangen (blauwe lijnen) (bron: Google Maps).

Figuur 1.3. Mogelijk planvoornemen nieuwe situatie (bron: Rho Adviseurs).

2. RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Het plangebied wordt gekenmerkt door kruidenrijk grasland met soorten zoals Engels raaigras, ridderzuring, paardenbloem, hondsdrif, madelief, paardenbloem, kleeftkruid, riet en andere soorten die gebonden zijn voedselrijke pioniersomstandigheden (figuur 2.1). Het plangebied is vanwege habitateigenschappen ongeschikt voor beschermde flora welke vaak gebonden zijn aan voedselarmere omstandigheden en deze zijn ook niet aangetroffen.

Figuur 2.1. Impressie aangetroffen flora binnen het plangebied.

- Op basis van de waargenomen soorten en de (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Tijdens het veldbezoek is er enkel een klein boomnest aangetroffen binnen het plangebied, hoogstwaarschijnlijk van een algemene zangvogel. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Daarnaast bevinden zich geen gebouwen binnen het plangebied, waardoor negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten van gebouwbewoners zoals huismus en gierzwaluw op voorhand kunnen worden uitgesloten.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden binnen het plangebied op jaarrond beschermde nesten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor (weide)broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De bomen, struiken en rietkragen in en rondom het plangebied bieden mogelijkheden voor broedvogels om in te nesten, zoals de kleine karekiet. Negatieve effecten van de werkzaamheden op broedvogels kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

- Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat zich binnen het plangebied/invloedsfeer van de werkzaamheden nestplaatsen bevinden van vogelsoorten waarvan de nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of essentiële vliegroutes van vleermuizen door of langs het plangebied kunnen lopen en of er sprake kan zijn van een essentieel foerageergebied. Zowel verblijfplaatsen als essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen genieten namelijk bescherming.

Binnen het plangebied zijn er geen boomholten of geschikte gebouwen aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Negatieve gevolgen van de werkzaamheden op vleermuisverblijfplaatsen kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

Bomenrijen, watergangen en andere rechtlijnige verbindende elementen in de omgeving kunnen door vleermuizen gebruikt worden als vliegroutes tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Op de camping en in de omgeving hiervan zijn bospercelen en bomenrijen aanwezig die kunnen dienen als (onderdeel) van een vliegroute van vleermuizen. Gezien het feit dat de omgeving voldoende alternatieven biedt, er maar één bomenrij gekapt wordt en de overgebleven bomenrijen met elkaar in verbinding blijven staan, gaat hier naar ons inzien geen essentiële vliegroute verloren. Ook de Bolswardervaart kan dienen als vliegroute voor vleermuizen (figuur 2.2). Vooral aan water gebonden soorten zoals de zeldzame meervleermuis maken graag gebruik van dergelijke watergangen. Omdat de Bolwardervaart in directe verbinding staat met de Harlingervaart en er ten zuiden hiervan potentieel essentiële foerageergebieden van de meervleermuis aanwezig zijn, kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de Bolwardervaart onderdeel is van een essentiële vliegroute tussen een verblijfplaats in Harlingen en bovengenoemde foerageergebieden.

De camping kan vanwege de aanwezigheid van bosschages en bomenrijen onderdeel zijn van een foerageergebied van vleermuissoorten als de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis, welke bijvoorbeeld kunnen verblijven in B&B De Zeehoeve. In de omgeving zijn echter genoeg alternatieven. Naar ons inzien heeft het kappen van de bomenrij in het plangebied niet tot gevolg dat er een essentieel foerageergebied verloren gaat of in kwaliteit achteruit gaat.

Figuur 2.2. De Bolswardervaart grenzend aan het plangebied als mogelijke vliegroute voor o.a. meervleermuis.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuisverblijfplaatsen en foerageergebied zijn op voorhand uit te sluiten.
- Er kan sprake zijn van een essentiële vliegroute van vleermuizen over de Bolswardervaart.

2.3.2 Overige zoogdiersoorten

Het plangebied is eveneens gecontroleerd op waarden voor overige zoogdiersoorten. De afgesloten sloten beschikken over brede rietkragen en geleidelijk aflopende oevers. Op basis van dit habitat is de aanwezigheid van de waterspitsmuis niet op voorhand uit te sluiten. Er zijn echter geen waarnemingen (bron: NDFF) bekend in de omgeving van Harlingen. De dichtstbijzijnde waarneming is gedaan op meer dan tien kilometer afstand en betreft een waarneming uit 1994. Op basis van verspreidingsgegevens sluiten we dan ook uit dat de waterspitsmuis in het plangebied voorkomt. Negatieve effecten van de werkzaamheden op waterspitsmuis kunnen dan ook op voorhand worden uitgesloten.

Wel is het plangebied op basis van de habitat, als ook bevestigd door de aangetroffen sporen, geschikt voor vrijgestelde zoogdieren zoals mol en vos. Voor vrijgestelde soorten geldt zorgplicht.

- Aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde zoogdiersoorten kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor voorkomende vrijgestelde soorten zoals mol en vos geldt de zorgplicht.

2.4 Reptielen en amfibieën

Het plangebied betreft grasland nabij de Waddenzee. Op basis van habitatgeschiktheid en de afwezigheid van waarnemingen van reptielen en amfibieën in de omgeving van het plangebied (bron: NDFF), kan op voorhand worden uitgesloten dat deze soortgroepen negatieve effecten van de werkzaamheden zal ondervinden. Voor de vrijgestelde soorten amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker geldt zorgplicht.

- De aanwezigheid van beschermde reptielen en amfibieën kan op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens worden uitgesloten.

2.5 Vissen

Het plangebied is niet geschikt voor beschermde vissen. De enige beschermde soort die redelijkerwijs in het plangebied voor zou kunnen komen is de grote modderkruiper. Deze soort is in Friesland vooral bekend van de hogere zangronden en de overgangen van veen- naar kleigrond en heeft in het noorden van de provincie altijd een zeer plaatselijk voorkomen gehad. Uit Harlingen en omgeving zijn geen waarnemingen van deze soort bekend (Bron: NDFF). De dichtstbijzijnde waarneming is gedaan op meer dan tien kilometer afstand en stamt uit 2003. Op basis hiervan sluiten we uit dat de grote modderkruiper voorkomt in het plangebied.

- Op basis van de verspreidingsgegevens kan het voorkomen van beschermde vissen op voorhand worden uitgesloten.

2.6 Ongewervelden

Het plangebied bevat geen waardplanten of watervegetatie die essentieel zijn bij de voortplanting van beschermde insecten. Op basis hiervan kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde ongewervelden binnen het plangebied worden uitgesloten.

- Door afwezigheid van essentiële voortplantingsvegetatie kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve gevolgen zullen hebben op beschermde ongewervelden.

2.7 Gebiedsbescherming

Het plangebied valt niet onder de NNN/ EHS, ganzenfoerageergebieden of weidevogelgebieden.

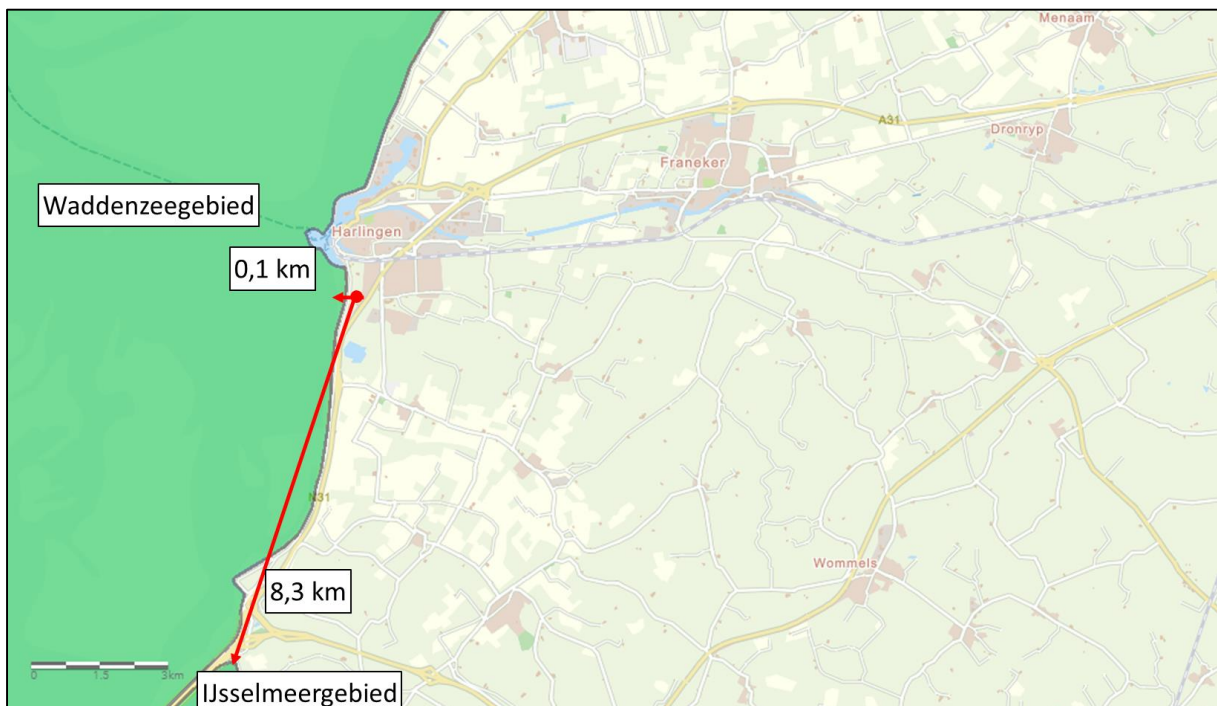
- Het plangebied valt niet onder de EHS, ganzenfoerageergebieden of weidevogelgebieden aangesteld door de provincie Fryslân. Een toetsing naar een mogelijk conflict tussen gebiedsbescherming en het initiatief is niet van toepassing.

2.7.1 Stikstofgevoeligheid

In de omgeving van het plangebied zijn de volgende Natura 2000-gebieden te vinden: Waddenzeegebied (0,1 km) en IJsselmeergebied (8,3 km), zie figuur 2.3. Voor deze gebieden zijn zowel habitattypen aangewezen als habitatrichtlijnsoorten, zoals slijkgrasvelden, schorren en zilte graslanden, kranwierwateren, rivierprik en meervleermuis.

Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werkvoertuigen. Deze extra stikstofemissie heeft mogelijk een effect op de voorgenomen gebieden welke zijn aangewezen voor diverse (stikstof)geschikte habitattypen en soorten. Gezien de werkzaamheden op relatief kleine afstand van Natura 2000-gebieden plaatsvinden, kan naar onzes inziens niet worden uitgesloten dat de extra stikstofemissie significant negatieve effecten zal veroorzaken binnen het voorgenomen gebied en is wellicht een Aerijs-berekening van toepassing. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van deze berekening benodigd is.

- Een Aerijs-berekening in het kader van Natura 2000 is wellicht nodig.

Figuur 2.3. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebieden (bron: Natura 2000 kaart, provincie Fryslân).

2.8 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Gezien het plangebied binnen de bebouwde kom ligt en de noordelijke bomenrijen met de beoogde werkzaamheden in stand blijven, is er geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand tabel 3.1 worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vleermuizen (essentiële vliegroute)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Voorkom lichtuitstraling richting vaart Anders → nader onderzoek
Vogels Zoogdieren Amfibieën Vissen	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht
Overig belanghebbenden	Aandachtspunt	Advies					
Gebiedsbescherming	Significante extra stikstofemissie	Informeer bij de provincie Fryslân of een Aeries-berekening nodig is					

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar onzes inziens doorgang vinden binnen het kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemeen voorkomende broedvogels

Het plangebied biedt mogelijkheden voor vogels om te broeden, in de bomen, struiken en rietkragen in en rondom het terrein. Het gaat hier om soorten waarvan nesten alleen beschermd zijn tijdens het broedseizoen, zoals de kleine karekiet. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten de broedtijd uit te voeren. De broedtijd loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Er is echter geen standaard voor deze periode. Sommige soorten kunnen eerder of later in het jaar broeden, zo kan de kleine karekiet in september nog jongen hebben. Wat van belang is, is of er een broedgeval is en of er sprake is van wezenlijke verstoring van het betreffende broedgeval. Eventueel kan tijdens de broedtijd gewerkt worden, dit dient dan te gebeuren onder begeleiding van een ecooloog.

3.2.2 Vleermuizen (essentiële vliegroute)

Het is niet op voorhand uit te sluiten dat de Bolswardervaart onderdeel is van een essentiële vliegroute van de zeldzame meervleermuis. Als er in het kader van de werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst fel kunstlicht richting de vaart schijnt, kan deze eventueel aanwezige essentiële vliegroutes in functie achteruit gaan of zelfs volledig zijn functie verliezen. Wij adviseren daarom lichtuitstraling tussen zonsondergang en zonsopkomst te voorkomen. Is dit niet haalbaar, dan adviseren wij nader onderzoek naar essentiële vliegroutes van vleermuizen uit te laten voeren, om vast te stellen of de Bolswardervaart daadwerkelijk onderdeel is van een essentiële vliegroute. Dit nader onderzoek naar de aanwezigheid van een vliegroute dient te gebeuren aan de hand van twee veldbezoeken tussen april – november (soort afhankelijk).

De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging. Indien er essentiële vliegroutes van vleermuizen worden vastgesteld binnen het plangebied, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.3 *Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals verschillende soorten kleine zoogdieren en vissen. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

3.2.4 *Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid)*

Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door het inzetten van grote machines. Gezien de omvang van het project en de nabijheid van Natura 2000-gebieden, is het mogelijk dat in ieder geval het Waddenzeegebied negatieve effecten zal ondervinden van de extra stikstofemissie. Wij adviseren daarom te informeren of het nodig is om een Aerius-berekening uit te voeren om vast te stellen, dan wel uit te sluiten of er daadwerkelijke significante effecten zullen zijn als gevolg van de werkzaamheden. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van deze berekening benodigd is.

3.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan. Voor meer detaillering en uitleg, zie de paragrafen hiervoor.

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten de broedtijd (grofweg 15 maart-15 juli). Anders werken onder begeleiding van een ecooloog.
- **Vleermuizen (essentiële vliegroutes):** Voorkom lichtuitstraling richting de Bolswardervaart. Anders → nader onderzoek vliegroutes.
- **Vrijgestelde soorten:** Het naleven van de zorgplicht.
- **Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid):** Ga in overleg met de provincie Fryslân of een Aerius-berekening benodigd is.

4. BRONNEN EN LITERATUUR

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.- Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Melis, J. & M.Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.

Natura 2000 gebieden
<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Kaarten betreffende gebiedsbescherming provincie Fryslân
<https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=87336a0a24ff4270aa281adaof542fi7>

<https://fryslan.maps.arcgis.com/apps/Minimalist/index.html?appid=c7d65da54439463bbf916d33588odd91>

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet er alles aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland/ Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de NNN/EHS niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.